N°. 479. **DE GRONDWET.** 1854.

VRIJDAG 8 DECEMBER.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . „ 5.50.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon,
Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

Wij hebben, een paar dagen geleden (No. 476), aangetoond, hoe eene *partiële* afschaffing van den accijns op het gemaal (bijvb. den accijns van de rogge) niet enkel aan overgroote bezwaren onderhevig is, maar ook dat daarvan niet veel goeds is te hopen.

Zoo wenschelijk en zegenrijk in de gevolgen de *geheele* afschaffing van den accijns op het gemaal zou zijn, zoo ondoeltreffend en weinige uitkomsten belovend schijnt ons toe eene *partiële* afschaffing te wezen.

Zeer bepaald daarentegen, en, naarmate men in de standen der maatschappij afdaalt, ook *grooter*, zijn de voordeelen, verbonden aan de afschaffing van den accijns op den turf en de steenkolen.

Die accijns drukt hoogst onevenredig.

Hoe groot het verschil ook zij van de soort *steenkolen*, die men gebruikt, dezelfde accijns (dertig cents het mud) moet betaald worden. De mingegoeden betalen van de geringste soort hetzelfde bedrag belasting als de meergegoeden van de beste soorten; naarmate de waarde der steenkolen vermindert, drukt dus ook de accijns te zwaarder op de *mingegoeden*.

Nog treffender springt dit in het oog bij den *turf*, die zelfs door den armste niet ontbeerd kan worden.

De ton turf, van de waarde van 15 tot 55 cents, betaalt accijns 6 cents, dus met opcenten en zegel $8\frac{44}{100}$ cents; van de ton, die eene waarde heeft van 5 [illegible] accijns met opcenten en zegel $5\frac{63}{100}$ cents, terwijl van de ton turf, loopende tusschen de waarde van $1\frac{1}{2}$ tot 43 cents, betaald moet worden $2\frac{86}{100}$ cents accijns met opcenten en zegel.

De prijs van het dagwerk turf in de hooge veenen is, voor haardbrand, *blaauwe f* 36 à *f* 42, *zwarte f* 32; fabriekturf, *zwarte f* 24 à *f* 28, *graauwe f* 14 à *f* 18. Van de turf à *f* 14 moet zoowel als van die van *f* 42 *dezelfde accijns*, namelijk *acht gulden*, betaald worden.

Wat is daarvan het gevolg?

Dat de *beste soort* turf $6\frac{1}{2}$ per cent der waarde aan belasting betaalt, en de *slechtste soort honderd negentig* per cent der waarde!

Door de afschaffing van den accijns op de brandstoffen zal de administratie het personeel harer ambtenaren aanmerkelijk kunnen verminderen; de formaliteiten, lastiger en drukkender soms dan de belasting zelve, zullen kunnen worden opgeheven. Een en ander zal het geval niet kunnen zijn bij eene *gedeeltelijke* opheffing van den accijns op het gemaal.

De afschaffing van den accijns op de brandstoffen, die voor de allerslechtste soorten tot bijna het dubbel der waarde van het voorwerp klimt, zal gewis invloed op den prijs van verkoopmoeten uitoefenen. Het eenige [illegible] van den accijns op *de rogge* is te wachten, zal zijn, dat het pond brood, *welligt*, een klein gedeelte van een cent goedkooper worde. Daarentegen zullen, op weinige uitzonderingen na, de drukkende formaliteiten, ter verzekering van de accijns-heffing op de tarwe, in dubbele mate gevoeld worden, en zal de schreeuwende onbillijkheid worden begaan, dat in die streken, waar tarwebrood ook het voedsel is van den arbeidenden stand, ja van de nog minder vermogende klassen, dat voedingsmiddel aan belasting onderworpen zal blijven.

Naar onze meening is het *niet* twijfelachtig, aan welk voorstel tot afschaffing van belasting, in het algemeen belang, de voorkeur behoort gegeven te worden.

De *Utrechtsche Courant* neemt eene reeks van „*brieven uit de Residentie*" op, waarvan de schrijver voor geen lid der Tweede Kamer onbekend is.

Die brieven kenmerken zich door eene „tegenovergestelde rigting" en door eene tentoonstelling van sommige leden der Kamer, die, van de zijde des briefschrijvers van wege zijne betrekking, wat meer achting mogten vorderen. In een der laatste brieven kwam eene quasi-belangwekkende mededeeling voor, omtrent de wijze, waarop het incident tusschen de heeren VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT en den Minister van Oorlog zou zijn afgeloopen. Die mededeeling kwam op niets meer en op niets minder neder, dan dat de heer VAN ZUIJLEN als 't ware excuus zou hebben gevraagd aan den Minister van Oorlog; dat de Minister van Oorlog met glorie van de zaak was afgekomen en de heer VAN ZUIJLEN met beschaamde kaken.

Wij hebben 't onnoodig geacht, de onjuistheid te signaleren, die in dat berigt den staf zwaaide; wie den heer VAN ZUIJLEN kent, was overtuigd, dat de berigtgever *onwaarheid* sprak. Met uitstekend genoegen zien wij een lid der Tweede Kamer, den heer SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE, opkomen tegen het berigt in de *Utrechtsche Courant*, en de eer revendiqueren van een man als VAN ZUIJLEN is. Dit blijk van onpartijdigheid doet den heer SCHIMMELPENNINCK te meer eer aan, daar deze in politieke denkwijze de tegenstander is van den voormaligen Minister van Buitenlandsche Zaken. De schrijver der „*brieven uit de Residentie*" mag er voor het vervolg eene nuttige les uit trekken:

Ziethier den brief:

Mijnheer de Redacteur!

Iets over eene zaak, die op allezins voldoende wijze was afgeloopen, maar waarbij de *Utrechtsche Courant* van den 4 Dec. jl. tot mijn leedwezen, op nieuw aanleiding tot moeijelijkheid kon geven.

Hij, die, gelijk ik, de fijngevoeligheid van den generaal *Forstner*, nopens al wat de eer betreft, kent, maar die eveneens weet, dat de heer *van Zuylen* de man niet was, om in eene beleediging te berusten, hij zal beseffen hoe moeijelijk het beider vrienden viel, noodlottige gevolgen van het geschil te voorkomen.

Vier, met eer bekende mannen, de generaal *Storm de Grave* en de kolonel *Rigot* voor den baron *Forstner*, en de luit. admiraal *Lucas*, benevens de heer *Storm van 's Gravesande* voor den heer *van Zuylen*, beslisten, na een opzettelijk onderzoek van al het gebeurde, de wijze waarop het twistgeding, zonder krenking van ééne der partijen, vreedzaam kon afloopen.

Waartoe derhalve de eenzijdige, hatelijke voorstelling van het gebeurde, in genoemd nummer uwer Courant?

De plegtige *verklaring*, die door partijen werd afgelegd, was geene eenzijdige *betuiging*, die den schijn had, of een der heeren terugdeinsde; maar het bewijs, dat beide heeren wederkeerig voldaan waren door de ontvangene inlichtingen.

Te regt kon jonkheer *Storm van 's Gravesande*, als een der getuigen, op den 29 Nov. jl. in de volle vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal zeggen:

„Het verheugt mij, aan de Kamer de mededeeling te kunnen „doen, dat het ons allen bekende incident, hetwelk zich in de „zitting van jongstleden Zaturdag heeft voorgedaan, volgens het „*eenparig* oordeel der vier mannen, die aan partijen in deze „zaak hebben ter zijde gestaan, op eene voor beiden allezins „eervolle wijze is ten einde gebragt, en alzoo als geheel afgedaan moet worden beschouwd."

Ik achtte die mededeeling, en, naar ik vertrouw, was dit het oordeel van al de leden, allezins voldoende, en hield mijn voornemen, om er dadelijk iets bij te voegen, alleen terug, omdat de heer *van 's Gravesande* mij ondershands te regt deed opmerken, dat iets zoo eenvoudigs geene verdere woorden noodig had.

Thans acht ik het, die den baron *van Zuylen* acht, zonder persoonlijke vriendschapsbetrekking, en die groote genegenheid voor den als mensch en krijgsman hooggeschatten baron *Forstner* koester, het niet overbodig, tot weêrklank of aanvulling der boven aangehaalde woorden te zeggen:

Van nabij bekend met de schromelijke gevolgen, die het nadeelige incident tot nasleep kon hebben, verheug ik mij in eene eindregeling die beide Heeren tot eere strekt. Mannen van dien stempel moest het veel meer kosten, eene bezadigdheid, eene vastheid van karakter te toonen, die voor uitersten hoedde, dan vrijen teugel te geven aan slechts vermeende krenking van eergevoel. Even als de vier eervol bekende krijgslieden, die partijen zoo waardig ter zijde stonden, verklaar ik met volkomene kennis van zaken, dat beiderzijds niets anders moest, niet anders mogt gehandeld worden als geschiedde. Ik zeg er beide heeren dank vóór, en zoude het onedel vinden, wanneer iemand in den zin kreeg, een vuur te doen herleven, dat niet dan tot ongeluk van personen en tot nadeel van 's lands zaken kon strekken.

Ik vertrouw, dat eene redactie, die het immers niet dan om het goede, langs den weg der waarheid te doen is, tot dus verre niet dan onvolledig met de bijzonderheden bekend, deze nadere aanwijzing wel in een eerstvolgend nummer zal willen opnemen.

Hoogachtend, noem ik mij

UEd. Dw. Dienaar

'sHage, SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE.
5 Dec. 1854.

Of de *Utrechtsche Courant* een gelijk voorbeeld geeft van onpartijdigheid en goede trouw als de heer SCHIMMELPENNINCK, wanneer zij er ook nu nog tegen „opkomt" — „als men eenigermate de *goede bedoelingen* „van den schrijver der brieven uit de Residentie in „twijfel trekt", laten wij aan het oordeel van het publiek over.

Wij meenen, dat, door zoo iets nog te beweren, de *Utrechtsche Courant* medepligtig wordt aan 't geen de heer SCHIMMELPENNINCK teregt met den naam van „*onedel*" heeft gebrandmerkt.

Bijkans een geheele dag heeft de Tweede Kamer, gewijd aan het vraagstuk der theologische faculteiten in zijn geheelen omvang.

Wat was het hoofdbezwaar?

Bij het besluit van 1815 is aan hen, die zich tot het leeraarsambt in de Hervormde Kerk willen voorbereiden, de verpligting opgelegd, om het onderwijs in de theologie te bezoeken, dat aan 's lands Hoogescholen wordt gegeven. De Staat heeft zich dus het regt voorbehouden, om aan het Hervormd kerkgenootschap, dat in dit opzigt behoort vrij te zijn, de leeraren te schenken, die door zijne — door Staats-ambtenaren — worden gevormd.

Zeer kort, maar zeer afdoende, zoodat het betoog door den Minister van Binnenlandsche Zaken ten eenemale beaamd en door niemand op goede gronden wedersproken werd, loste de heer THORBECKE dit bezwaar op de volgende wijze op:

Ik twijfel of de geachte spreker troost zal gevonden hebben in het betoog van den afgevaardigde uit Utrecht, den heer van Goltstein, die hem heeft toegevoegd: „de *wet* zegt het." Onder *wet* verstaat de spreker uit Utrecht dat zoogenaamd organiek besluit van Augustus 1815. Ik zou dat besluit, dat niet eens in het *Staatsblad* wordt gevonden, geene *wet* durven noemen, maar ik vraag, of de bepaling, waarover de spreker uit Steenwijk klaagt, nog kracht heeft?

Het besluit van 2 Augustus 1815 is een algemeene maatregel van inwendig bestuur. Zoo men dien in het *Staatsblad* van dat jaar vruchteloos zoekt, een lateren maatregel van inwendig bestuur, wel en behoorlijk afgekondigd, vind ik in het *Staatsblad* van 1830, n°. 9. Het is die van 27 Mei 1830. Art. 9 van dat besluit zegt: „Een ieder, die de noodige kundigheden zal hebben opgedaan, zonder onderscheid waar of hoe hij die verkregen zal hebben, zal toegelaten worden tot het afleggen der examens en het verkrijgen der getuigschriften of graden, welke tot het waarnemen van sommige ambten of beroepen vereischt worden."

Derhalve, zoo het besluit van 1815 heeft verpligt tot het bijwonen van het academisch onderwijs in de theologie, die verpligting is bij dezen lateren maatregel van inwendig bestuur opgeheven; en, Mijnheer de Voorzitter, zoo mij voorkomt, volkomen te regt. Ik wensch dat een kerkgenootschap vrij zij niet alleen in de keuze van zijne leeraren, maar ook in de bepaling van de voorwaarden hunner opleiding.

Van Gouvernementswege wordt de vrijheid, welke de geachte spreker vraagt, sedert 1830 niet meer belemmerd, maar de vervulling van zijn verlangen stuit op een geheel anderen hinderpaal, op de reglementen namelijk van het Hervormde kerkgenootschap zelf. Ware de bepaling van het besluit van 1815 niet reeds door het besluit van 1830 buiten werking gesteld, ik zou evenzeer als de spreker uit Steenwijk, intrekking wenschen, maar in de zaak zelve zou de intrekking niets veranderen, zoolang de reglementen van het Hervormde kerkgenootschap voorschrijven, dat de aanstaande leeraren, die bij de kerkelijke commissien wenschen te worden geëxamineerd, aan de hoogescholen te Leijden, Utrecht of Groningen onderwijs zullen moeten hebben genoten. De geachte spreker brenge dus zijn bezwaar niet bij het Gouvernement, maar bij het kerkgenootschap in.

Ik besluit, Mijnheer de Voorzitter. Indien art. 9 van het besluit van 1830 niet reeds bestond, dan zou ik met den geachten afgevaardigde uit Steenwijk tegen het besluit van 1815 opkomen; want aan het kerkgenootschap zelf moet zijn overgelaten te bepalen, waar en hoe zijne leeraren zullen worden gevormd. Wil nu de geachte afgevaardigde zijne klagt indienen daar, waar de oorzaak ligt, bij het bestuur van het kerkgenootschap? Dan durf ik zóó ver niet met hem medegaan. In-

dien toch dat bestuur het nuttig en noodig oordeelt aan de aanstaande kerkleeraren voor te schrijven: »gij zult uwe studien aan eene Landshoogeschool hebben volbragt, alvorens tot ons examen te worden toegelaten;« waarom zoude men ook hierin het kerkgenootschap niet vrijlaten?

Het bekende Amsterdamsche adres aan den Koning kon natuurlijk, bij deze gelegenheid, niet met stilzwijgen worden voorbijgegaan. De ongegrondheid van die klagten, in dat adres vervat, werd door den heer VAN HOËVELL, gesterkt door de voorafgegane ontzenuwing van het hoofdbezwaar, niet minder duidelijk aangetoond:

In den loop van dit jaar is mij, onder meerdere stukken van dergelijken aard, ook onder de oogen gekomen een gedrukt adres aan den Koning, over eene groote grief, over het schreeuwende onregt, dat door den Staat aan de Kerk wordt aangedaan, omdat de Staat »het monopolie« voor zich eischt en behoudt van de opleiding van aanstaande leeraren in de Hervormde Kerk; op die wijze drukte men zich uit. Ik durf wel zeggen, dat dit adres, zoo niet in heftige dan althans in zeer warme bewoordingen is geschreven. En nu komt het mij voor, dat door eene enkele opmerking van den geachten afgevaardigde uit Maastricht (den heer Thorbecke) al de gevolgtrekkingen, al de hevige klagten, al de bittere uitdrukkingen, al de valsche voorstellingen, die daarin voorkomen, in den grond zijn afgesneden. Immers uit hetgeen die afgevaardigde heeft aangewezen is gebleken, dat de Staat zich dat monopolie volstrekt niet aanmatigt, maar dat, wanneer er klagten zijn, zij te huis behooren bij het bestuur van de Kerk. De aangelegenheid behoort dus niet meer in deze Vergadering te huis, 't is eene louter kerkelijke zaak; zij behoort voortaan alleen te huis in de *Kerk*.

Immers er bestaat vrijheid voor de aanstaande leeraren der Godsdienst, om onderwijs te ontvangen waar zij willen; want zij worden tot het academisch examen toegelaten *zonder* dat zij aan eene academie hunne opleiding hebben ontvangen. Dat blijkt uit het Koninklijk besluit van 30 Mei. Nu zegt wel de Minister dat het nog altoos een bezwaar is dat een academisch examen bij de godgeleerde faculteit moet worden afgelegd; maar, Mijne Heeren, gesteld het ware een bezwaar, aan wie de schuld? De schuld is alweêr niet aan den Staat, maar aan de Kerk; want de Staat heeft niet bepaald dat aanstaande leeraren een academisch examen zullen afleggen, maar dat heeft de Kerk geboden. De Kerk heeft vastgesteld, dat niemand het kerkelijk examen, het examen waardoor men tot het leeraarsambt wordt toegelaten, zal mogen afleggen, tenzij hij een bewijs overlegge, dat hij een academisch examen met goed gevolg heeft doorgestaan. Moet daarin eene verandering worden gebragt, gelijk de Minister schijnt op het oog te hebben, voorzeker het is niet van den Staat dat die verandering moet of zelfs kan uitgaan; 't behoort niet tot de bevoegdheid van den Staat; want het zijn kerkelijke verordeningen, die dezen regel hebben voorgeschreven, en 't zijn dus ook weder kerkelijke verordeningen die hem moeten wijzigen.

De afgevaardigde uit Steenwijk heeft nog een bezwaar tegen de oplossing die gegeven is. Hij zegt, dat dat besluit van 30 Mei alleen *academische examina* betreft, en niet het examen, dat is [illegible] als leeraar. Voorzeker, Mijne Heeren, dat besluit betreft alleen academische examina. Waarom? Omdat de Staat alleen bij magte is, om die examina te regelen. Moet er eene verandering plaats hebben van de kerkelijke examina, dan is het niet tot den Minister dat hij zich moet wenden, maar tot het kerkelijk bestuur. Wordt er bij dat kerkelijk examen naar zijne meening niet behoorlijk toegezien op de zuiverheid der leer, hij wende zich tot de Synode, om daar zijne bezwaren te doen kennen.

Wat er nog overbleef van de klagten in het Amsterdamsche adres werd later door den Minister van Binnenlandsche Zaken wederlegd, en het deed ons genoegen, dat de Minister op de welverdiende wijs den ongepasten toon van het adres veroordeelde.

De geachte spreker uit Amersfoort (de heer van Reede van Oudtshoorn) heeft aangevoerd het adres, dat door verschillende ledematen der Hervormde Kerk te Amsterdam is ingediend en algemeen bekend is. Ik had liever gewenscht, dat dit adres niet ware aangehaald, maar dat de sprekers hunne meening hadden te kennen gegeven, zonder zich bepaald te beroepen op dat stuk. Dat stuk, ik wil het gaarne bekennen, heeft een pijnlijken indruk op mij gemaakt. Ik meen dat de toon even ongepast als de beschuldiging daarin vervat, onverdiend is. Maar ik stap daarvan af en kom op het verzoek in dat adres vervat, dat namelijk bij voorkomende vacatures in de betrekking van hoogleeraar in de godgeleerdheid aan de hoogescholen die betrekking uitsluitend moge opgedragen worden aan diegenen die bewijzen hebben gegeven, dat zij, bij het bezit der overige vereischten, opregt de belijdenis der Nederlandsche Hervormde Kerk zijn toegedaan. De spreker uit Amersfoort heeft gemeend dit gedeelte van het adres bij de Regering te moeten ondersteunen. Hij heeft gezegd, dat de Regering verpligt is, leeraren te benoemen, die in staat zijn de leer der Kerk te onderwijzen. Ik meen, dat, zoo dikwerf er sprake is geweest van het benoemen van hoogleeraren in de godgeleerdheid aan de universiteiten, men steeds benoemd heeft zoodanige personen, welke door de Kerk zelve als leeraren waren erkend. De Regering kan en mag niet verder gaan, tenzij zij zich plaatse op een verkeerd standpunt en de leer der Kerk wil beoordeelen, hetgeen niet tot haren werkkring en tot haar terrein behoort. En wat zal ik zeggen van de beschuldigingen — ik mag ze zoo wel noemen — door die sprekers tegen de Regering gerigt? Als men toch zegt, dat om des lieven vredes wille hoogleeraren aangesteld zijn, die de leer der Kerk bestrijden; als verklaard wordt, dat men niet genoegen heeft willen doen aan de partij, uitsluitend bekend dat zij de leer der Kerk wil handhaven, dan meen ik te mogen vragen, of die beschuldigingen niet met eenige bewijzen moesten worden gestaafd. Wanneer heeft de Regering hoogleeraren aangesteld, van welke zij wist, dat zij de leer der Kerk bestrijden? Ik geloof dat noch bij de vorige, noch bij deze Regering daartoe ooit het voornemen heeft bestaan.

[illegible] ons benieuwen, wat nieuwe schijngronden [illegible] revolutionnaire partij zullen worden bijgebragt, om andermaal een glimp van gegrondheid te werpen over bezwaren, die den toets eener discussie niet konden doorstaan, en waarvan het ijdele en haarzifterige alleen de hartstogtelijkheid evenaart, waarmede zij, ter bewerking van de goede gemeente, zijn vooropgezet.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Hoezeer men nog steeds in het onzekere verkeert ten aanzien van het verdrag tusschen Oostenrijk en de Westersche mogendheden, is het echter niet te ontkennen, dat gaande weg bijzonderheden deswege bekend worden. Jammer echter, dat velen het karakter van gissingen hebben! Zoo zeide men eerst, dat Oostenrijk een termijn van drie maanden stelde; eene latere lezing wilde doen gelooven, dat die mogendheid nu reeds een werkdadig aandeel in den strijd zou nemen, zoo Rusland de vier punten van waarborg niet dadelijk aannam.

Vervolgens is eene telegrafische depêche bekend geworden volgens welke bij het tegenwoordig tractaat aan Oostenrijk zijn tegenwoordig grondgebied wordt gewaarborgd, zoo het deel neemt aan den oorlog tegen Rusland. Oostenrijk zou dus zijn geheele grondgebied gewaarborgd blijven, zoowel dat van Hongarije en Italie als het Duitsche.

Reeds lang was het bekend, dat bij een eventueel verdrag met de Westersche mogendheden dit punt door Oostenrijk als een conditio sine qua non zou worden gesteld. Zijne Italiaansche bezittingen zijn maar al te zeer blootgesteld aan inwendige woelingen en het is dus allezins te billijken, dat Oostenrijk zich het bezit dier provinciën wil gewaarborgd zien bijaldien het zijne militaire magt naar de Noorder- en Oostelijke grenzen doet vertrekken.

Zoo lang echter de inhoud van het verdrag niet bekend en zelfs een uittreksel daarvan niet openbaar is, blijft men steeds in den blinde rondtasten.

Desniettemin doen zich te dezer zake twee verschillende meeningen kennen; sommige gelooven aan een ophanden zijnde vrede terwijl anderen in het verdrag het voorteeken zien van een algemeenen oorlog in het voorjaar, in welken Oostenrijk aan de zijde der Westersche mogendheden zou strijden. Het is wel wat gewaagd zoo ver vooruit te loopen en nu reeds te willen bepalen wat in het voorjaar zal geschieden! Wij bepalen ons bij de bevestiging, dat het verdrag van 2 December aan een oorlog tusschen Rusland en Oostenrijk slechts na den gestelden termijn doet denken. De gebeurtenissen, welke intusschen plaats grijpen zullen over de toekomst beslissen.

Men weet, dat de Fransche dagbladen aanvankelijk gesproken hadden van een uitstel van eene maand, eindigende met 1 Januarij als wanneer het verdrag, zoo noodig, zou worden ten uitvoer gelegd. Nu echter [illegible] eene andere depêche gesproken heeft van een termijn van drie maanden, zegt men, dat de dagteekening van 1 Januarij slechts de uiterste grens is voor de ratificatie van het verdrag door de drie betrokken regeringen. Wij weten niet of dit berigt al dan niet gegrond is; maar meenen er toch aan te moeten twijfelen naardien, als vrij zeker en van eene doorgaans wel onderrigte zijde vermeld wordt, dat de officiële tekst van het verdrag binnen acht dagen zal bekend zijn.

Inmiddels is de tekst van de eerste depêche, door den heer Nesselrode aan den heer Budberg gezonden, bekend geworden, voerende de dagteekening van 25 October (6 November), en houdende mededeeling, dat Keizer Nicolaas bereid is op den grondslag der vier punten van waarborg te onderhandelen.

Wij zeggen de eerste depêche, alhoewel nog niet gesproken is van eene tweede; maar het is onzen lezers bekend, dat een telegrafisch berigt te Berlijn heeft medegedeeld, dat deze tweede depêche eene meer volledige adhaesie aan de vier punten van waarborg bevatte dan die voorkomende in de depêche van 25 October (6 November).

En men moet inderdaad bekennen, dat de adhaesie in laatstgemelde depêche voorkomende, het tweede punt betrekkelijk het protectoraat over de vorstendommen omwikkelt met reserves, welke niet alleen de Westersche mogendheden, maar zelfs Oostenrijk niet kunnen goedkeuren.

Dit staatstuk bevat dus niet al de concessiën, welke Rusland thans bereid zou zijn te doen, doch het zal niettemin, voorzeker, met belangstelling gelezen worden. Merkwaardig vooral is dat Rusland daarin verklaart, dat wanneer het er in toestemt om te onderhandelen op den grondslag der vier waarborgen, het daartoe steeds aanleiding vindt in de zucht om Duitschland niet aan verdeeldheid prijs te geven.

Een enkel feit van het oorlogstooneel is bekend geworden, (reeds in onze telegrafische depêches van gister opgenomen) het berigt namelijk dat de Russen den 25 een uitval gedaan hebben, die door de Engelschen is afgeslagen. De laatsten zouden bij die gelegenheid 9 stukken geschut hebben verloren.

Uit Frankrijk niets bijzonders.

De *Moniteur* heeft eergister een decreet bekend gemaakt houdende de benoeming van den president en de vice-presidenten van den senaat, alsmede de vice-presidenten en questors van het wetgevend ligchaam voor de volgende zitting. Er is geen verandering in het personeel gekomen. Bij een ander decreet worden de benoemde leden van den senaat aangewezen.

Uit Turin wordt op stellige wijze tegengesproken het gerucht door eenige Italiaansche dagbladen verspreid, dat er een of- en defensief verdrag tegen Rusland tusschen Sardinië en de Westersche mogendheden zou worden aangegaan.

Eene depêche uit Madrid van 4 Dec. meldt, dat in de zitting van dien dag 146 tegen 40 afgevaardigden verklaard hebben, dat het ministerie het [illegible] der Cortes verdient.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Eerste Kamer.

ZITTING VAN DONDERDAG, 7 DECEMBER.

In deze zitting is ingekomen eene Kon. boodschap, ten geleide van het Verslag der Algemeene Rekenkamer. Aangenomen voor kennisgeving.

Van de Tweede Kamer zijn ontvangen de volgende ontwerpen van wet, als: 1o. Tot wijziging van Hoofdstuk V der staatsbegrooting voor 1853; 2o. houdende de begrooting der landsdrukkerij voor 1855; 3o. onderscheidene naturalisatiewetten; 4o. tot vaststelling der staatsbegrooting voor 1855, en wel hoofdstukken I, II, III en IV. Verzending naar de afdeelingen.

Nadat deze waren [illegible] is de zitting gescheiden.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN DONDERDAG, 7 DECEMBER.

DISCUSSIEN OVER HET Vde HOOFDSTUK DER BEGROOTING.

(*Binnenlandsche Zaken.*)

Aan de orde is art. 121 (K. N. Metereologisch Instituut en Observatorium te Utrecht). De heer HUGENHOLTZ meent, dat deze instelling voor onze krachten, in de toekomst, een te hooge vlugt kan nemen; en nu vraagt Spr. of het niet wenschelijk ware om het instituut onder ééne leiding te brengen, en niet, zoo als de Mem. van Toelichting doet gelooven, te splitsen in eene afdeeling te land en eene ter zee? — De MIN. v. BINN. ZAKEN is het geheel eens met den Spr. uit Dokkum; maar de Min. beweert, dat ofschoon het Instituut in twee afdeelingen is gesplitst, de leiding toch staat onder één hoofd, namelijk onder dat van den hoofddirecteur. Art. 121 wordt daarna aangenomen, zoo mede de artt. 122 tot en met 131.

De IXde afdeeling (*Armwezen*) lokt geene discussie uit. De artt. 132 tot en met 137 worden aangenomen.

De Xde afdeeling (*Staats Courant en Staatsblad*) wordt mede aangenomen zonder discussie; zij omvat de artt. 138 tot en met 141.

Bij de XIde afdeeling (*Nijverheid*) is, in de algemeene discussiën, de heer DIRKS aan het woord, en spreekt over [illegible] premiën op de visscherijen, [illegible] gelooft, dat die premiën moeten behouden blijven, wil men de walvischvangst niet geheel zien te niet gaan; dat betoog werd geleverd in een historisch overzigt van de walvischvangst.

De heer HOEKWATER acht de opheffing der premiën voor de visscherijen gelijk staande met de vernietiging onzer visscherijen. Vooral bij opheffing van die premiën acht Spr. noodzakelijk het sluiten van voordeeliger tractaten met Frankrijk en Belgie.

De heer SLICHER VAN DOMBURG hoopt, dat, nu de wetenschappen meer geldelijke bescherming hebben ontvangen (de uitbreiding der Academie van wetenschappen), ook de Vergadering niet zal toestemmen de vermindering, door de regering gebragt in de som voor premiën van de visscherijen, maar zal handhaven de oorspronkelijk voorgestelde som van ƒ 97,600. Volgens Spr. zijn de meest bevoegde beoordeelaren in 't vak tegen de afschaffing der premiën. Veel liever had Spr. gezien, dat de regering had weggelaten de som, voorgedragen voor de Parijsche tentoonstelling, welke som, volgens hem, geheel inproductief zal zijn.

De heer HOFFMAN vestigt mede de aandacht op de walvischvangst en bevestigt alles, wat te dien aanzien door den heer Dirks is gezegd geworden. Spr. is nogtans niet voor het premienstelsel; en dit is zoo waar, dat Spr. overtuigd is, dat de walvischvangst ook bij het behoud van de premiën, aan uittering sterven zal. Intusschen wil men den ondernemingsgeest in het leven houden, opdat eenmaal die visscherij weder op zich zelve zal kunnen staan, dan acht Spr. een schijn van voordeel althans noodzakelijk om het leven van die industrie te redden. [illegible] de premiën.

De MINISTER is, in het algemeen van oordeel, dat een tak van nijverheid, die niet uit zich zelve bestaan kan, ook niet op den duur door premiën in het leven is te houden. Het stelsel der Regering is, om de belemmerde bepalingen voor de visscherijen op te heffen en daarentegen de premiën van lieverlede te verminderen. Uit dien hoofde heeft de Regering dan ook voor dit jaar op nieuw eene vermindering der premiën voorgesteld. Wat de walvischvangst betreft, de Min. meent, dat hier gelden moet voor dezen tak der visscherij wat gelden moet voor al de overige takken; en de Min. vraagt, of het denkbaar is, dat door eene premie van 6 of 7 duizend guldens die walvischvangst in het leven is te houden?

De heer SLICHER stelt daarop een amendement voor, strekkende om de oorspronkelijk voorgedragen som van ƒ 97,600 voor premiën voor de visscherijen te behouden en dus de, door de Regering voorgedragen vermindering niet goed te keuren.

De heer W[illegible] ondersteunt het amendement; omdat hij steeds van oordeel is geweest en nog is, dat [illegible]

enkel moet oordeelen over de premiën, maar de zaak van de visscherijen moet beschouwen in haren geheelen omvang. De zaak behoort te worden *gelaten* zoo als zij is, geene trapsgewijze vermindering, tot dat de zaak bij de wet in haren geheelen omvang zal zijn geregeld.

De MINISTER toont aan, dat er reeds nu onderscheidene maatregelen zijn genomen ter opheffing van belemmerende bepalingen voor de visscherijen, en gelooft, derhalve, dat men nu wel kan blijven voortgaan met eene trapsgewijze vermindering van de premiën.

Het amendement wordt daarop met 59 tegen 4 stemmen *verworpen*.

Voor de heeren: Wintgens, Hoekwater, Slicher van Domburg en Elout.

Art. 142 zelf wordt aangenomen met 38 tegen 25 stemmen.

Tegen de heeren: de Poorter, Luijben, Storm, Anemaet, Ten Cate, Sloet, Zuijlen, v. Hoëvell, Reinders, Dullert, Heemskerk, Schimmelpenninck, van Wintershoven, Reinders, Hugenholtz, Meylink, Hoijnk, v. Eck, Beens, v. d. Veen, Jespers, Westerhoff, Hengst, Thorbecke en ....

De artt. 143 tot en met 149 worden aangenomen.

Bij Art. 150 (Parijsche Tentoonstelling, *f* 40,000) vraagt de heer VAN AKERLAKEN het woord; hij kan zijne goedkeuring niet geven aan de aangevraagde som voor de commissie dier tentoonstelling. — De heer OOSTING is ook niet van de noodzakelijkheid van het doen der uitgaven overtuigd en zal er dus ook tegen stemmen. Spr. gelooft, dat voor 't geen men beloeft niet zoo veel geld noodig is, als de Regering vraagt; en hij stelt daarom voor om dit art. met de som van *f* 15,000 te verminderen.

De heer STORM VAN 's GRAVESANDE acht de aangevraagde som mede te hoog; want het gebrek, dat men bij de tentoonstelling te Londen ten aanzien van onze voorwerpen heeft opgemerkt, lag meer in den persoon, die daar belast was met de behartiging onzer belangen, dan in de kleinere som die men voor de Commissie had besteed.

De MINISTER zegt, dat het niet mogelijk is, om juist op te geven wat er zal uitgegeven moeten worden; maar dat in allen gevalle eene groote vermindering van de geraamde som zal beletten, dat onze nijverheid naar waarde te Parijs zal vertegenwoordigd worden. De Min. gelooft, dat men voor transport- en assurantie-kosten veilig het dubbel mag stellen van 't geen noodig is geweest te Londen; ook de jury zal moeten betaald worden, terwijl men te Londen personen heeft gevonden, die deze taak gratis hebben vervuld. Men moest op eenige weinige duizende guldens in het belang van onze nijverheid niet zien.

De heer STORM VAN 's GRAVESANDE meent, dat de Regering niet geroepen is, om de kosten van vervoer en assurantie op zich te nemen; Spr. acht dit eene intercessie in de nijverheid, strijdig met alle goede beginselen der staathuishoudkunde.

De heer OOSTING blijft zijne berekeningen handhaven, ten betooge dat de som van *f* 40,000 veel te hoog is. Bovendien art. 150 behoort tot die artikelen, waaraan gelden uit de onvoorziene uitgaven kan worden toegevoegd.

De MIN. beschouwt 't geen de regering voorstelt, niet als eene intercessie in de nijverheid; naar de regering vreest dat indien zij achterbleef, ook slechts zeer weinige artikelen naar Parijs zouden gezonden worden.

Het amend. wordt daarop met 35 tegen 23 stemmen AANGENOMEN.

VOOR de heeren: v. Heiden, Hengst, de Lom, Oosting, Engelen, Sander, v. Nispen, de Poorter, v. Zuijlen, v. Akerlaken, Anemaet, ten Cate, v. Rappard, Godefroi, Zylker, v. Rheede, v. Hoëvell, Dullert, Heemskerk, Schimmeldenninck, Dirks, Hugenholtz, Huguenin, v. Bosse, v. Eck, v. Amerongen, Donker, Slicher, Bots, Beens, v.d. Veen, Jespers, Westerhoff, Thorbecke en Storm van 's Gravesande.

Art 150 wordt, aldus gewijzigd, aangenomen. Mede worden aangenomen de art. 151 tot en met 153.

De XIIde afdeeling (*Telegraphie*) geeft de heeren VAN LIJNDEN en VAN ECK aanleiding, om te vragen waarom Nijmegen en Middelburg tot dusver verstoken zijn van telegraphische bureaux. De heer STRENS sluit zich daarbij aan, om te betoogen de noodzakelijkheid van één tusschenkantoor tusschen Roermond en Maastricht. — De Minister zegt, dat het onmogelijk is, om zoo spoedig als men 't wenscht overal telegrafen-kantoren te vestigen; men tracht daarin zoo spoedig doenlijk te voorzien. Voorts geeft de Minister aan de onderscheidene sprekers de verzekering, dat aan de geuite verlangens, zoo mogelijk zal voldaan voldaan worden. De artt. 154 tot en met 158 worden AANGENOMEN.

De XIIIde afdeeling (*Jagt en Visscherij*) artt. 159—162, worden mede zonder discussie aangenomen; hetzelfde is het geval met de XIVde afdeeling (*Pensioenen*) enz. artt. 163—166 en de XVde afdeeling (*Onvoorziene uitgaven*).

Het *geheele* hoofdstuk wordt AANGEN. met 52 tegen 12 stemmen.

TEGEN de heeren: Westerhoff, Thorbecke, van Zuijlen, Storm, Anemaet, Sloet, van Hoëvell, Dullert, Hugenholtz, Huguenin, van Bosse en van der Veen.

DISCUSSIEN OVER HET VIde HOOFDSTUK.

(*Herv. Eeredienst, enz.*)

De heer REINDERS is nog niet overtuigd, dat Koningelboodschappen geroepen zijn, om in den Ministerraad vertegenwoordigd te worden. Hij acht dit niet overeenkomstig de beginselen der Grondwet, en daarom zal hij de hoofdstukken van Eeredienst afstemmen. Ook keurt Spr. het af, dat men aan de afgescheidene gemeenten, geene subsidie verleent en andere gezindheden wel; en dringt Spr. aan op de afschaffing van het collatie regt.

De heer VAN HOËVELL zegt, dat de leeraren der godsdienst mede behooren onder de standen, die lijden onder den druk der tijden. Indien 's lands financiën het verhoogen van tractementen zouden gedoogen, Spr. zou niet 't eerst de oogen wenden op de diplomatie, maar op de leeraren der godsdienst. Dit kan nu niet; maar Spr. aandacht is gevallen op een adres, dezer dagen door een predikant in Gelderland ingediend, waaruit blijkt dat op zonderlinge wijs met het pensionneren wordt omgesprongen zoodat bijvb. predikanten; die 40 jaren dienst hebben, een persioen ontvangen van *f* 2000 en predikanten van 50 jaren dienst ruim honderd guldens. Spr. ziet daarin stelselloosheid; hij wenscht voor alle gezindten gelijke regeling van de pensioenen, en gelijk nu alle pastoors, onverschillig waar zij hunne standplaats hadden, hetzelfde bedrag van pensioen ontvangen, zoo wenschte Spr. dat dit ook geschiedde met betrekking tot de predikanten. Spr. acht het nu zeer wenschelijk, dat in den bestaanden toestand eene verandering worde gebragt en wel zoodanig, dat het totale cijfer pensioenen gedeeld worde in het getal der gepensioneerden, om zoodoende te komen tot een normaal cijfer van het pensioen, dat aan elken predikant voortaan zal worden toegekend.

De heer VAN ECK zal stemmen tegen dit en het volgende hoofdstuk, omdat ook hij de overtuiging niet heeft, dat er afzonderlijke departementen voor Eeredienst moeten bestaan. Hij acht dat bestaan in strijd met de Grondwet en tevens geheel overbodig. Het laatste werd door Spr. daaruit betoogd, dat in al de belangrijke quaestien over de Eeredienst, die in de Kamer behandeld zijn, geen der Ministers van Eeredienst zich gemengd hebben; zoodat daaruit is gebleken, dat die quaestiën zeer wel ook door de overige Ministers kunnen worden uitgemaakt. Spr. vraagt dan ook eenige voorbeelden, opdat hem de noodzakelijkheid van het bestaan der departementen van Eeredienst blijken moge. Ten slotte dringt Spr. aan op de intrekking van de bekende reserves.

De heer ELOUT wil nog wel voor een jaar behouden het departement voor de Herv. Eeredienst; maar dan moet er ook *gehandeld* worden, dan moet er niet gewacht worden tot dat men klaagt. Den moet er bewezen worden, dat er een departement van Eeredienst is en dat het *noodig* is. Zoo behoort de staat nu ook af te zien van het collatieregt; zoo behoort het Depart. van Herv. Eeredienst nu ook te zorgen, dat de Afgescheidenen, in 't ontvangen van subsidiën voor hunne leeraren, niet langer achter staan bij andere gezindten.

De heer SCHIMMELPENNINCK V. D. OYE meent, dat voor als nog noodig is het bestaan van afzonderlijke ministeriën van Eeredienst; dat dit zoo begrepen is door verschillende ministerien, die elkander hebben opgevolgd en nu vraagt Spr. of, bij de vele werkzaamheden, die de Kamer nog wachten, het wel groot nut kan te weeg brengen, om telken jaren op dit vraagstuk terug te komen? Wat het collatie regt betreft: ook Spr. wenscht daarvan regeling; maar hij ziet in die regeling groote bezwaren, niet in 't minst voor de schatkist. Het beginsel der afschaffing beaamt Spr.; maar in de toepassing vreest Spr. dat men op bijkans onoverkomelijke moeijelijkheden stuiten zal. — Betrekkelijk de pensioenen was Spr. voornemens te spreken in den zin van den heer v. Hoëvell; maar bij nader inzien vreest Spr., dat eene andere regeling weder tot groot bezwaar voor de schatkist zal strekken. Daarom zal Spr. zich met het voorgedragene vereenigen.

De MINISTER verdedigt het stelsel van afzonderlijke ministers voor de Eeredienst, en wat zijn departement betreft acht hij den Minister noodig wegens de nog niet voldongen organisatie der verschillende kerkgenootschappen. Betrekkelijk het collatieregt merkt de Minister op, dat de regering zich in deze nog niet ingelicht genoeg beschouwt om daarover eene beslissing te nemen.

Overigens meent de Min., op grond van een rapport, uitgebragt door eene, in 1847 daartoe benoemde commissie, dat het collatieregt bij de Kerk zelve niet zoo veel tegenstand ontmoet. Rakende het punt der reserves, de Min. betoogt, dat de Koning de bevoegdheid had, om het Kerkreglement al of niet goed te keuren, en derhalve om daaraan al of niet voorwaarden te verbinden. Bovendien was deze zaak met de Kerk naar genoegen nu geregeld, en de Min. ziet geene aanleiding, om nu daarop weder terug te komen. Aangaande de pensioenen meent de Min., dat men hierbij zich meer heeft laten leiden door den schijn van onbillijkheid, dan dat men doorgedrongen is in het wezen der zaak; en de Min. geeft, na ontwikkeling van de regelen, die bij 't pensionneren in acht genomen worden, de verzekering, dat die regeling naar billijkheid plaats heeft.

De heer VAN ECK vraagt het woord; maar daar de leden nog in de sectiën moeten beraadslagen over de *prise en considération* van het voorstel tot afschaffing van den accijns op de rogge, worden de verdere discussiën uitgesteld tot morgen ochtend, ten 11 ure.

Wij geven hier den hoofdinhoud der redevoering, die gister door den heer THORBECKE is uitgesproken, over de uitbreiding ven de academie van wetenschappen.

De heer THORBECKE vindt zich genoopt eenige oogenblikken het woord te voeren. Zijne meening is, dat deze uitgave nutteloos, zelfs verkeerd en schadelijk is. Hij had gemeend met een paar eenvoudige woorden die meening te kunnen toelichten, zonder op vroegere tijden terug te komen of eenige antecedenten bij te brengen. Hij had zich ook niet voorgesteld dat de uitbreiding der Akademie eene zoo lange verdediging als van den heer van Lennep noodig zou hebben, en dit, gevoegd bij hetgeen die Spr. buitendien gezegd heeft, verpligt hem niet om ook zoo uitvoerig te zijn als die Spr.; maar hij moet toch bij de twee woorden die hij zeggen wilde, nog twee woorden voegen. Met verrassing heeft hij opgemerkt dat de heer van L. er eene politieke quaestie aan verbonden heeft; en dat hij de uitbreiding der academie met politieke beschouwingen heeft in verband gebragt. Hij zal hem daarin niet volgen; maar alleen zeggen dat de heer v. L. zijn gevoelen bevestigd heeft hoeveel aanleiding er aan andersdenkenden gegeven wordt om eene rede te houden over het feit, dat wat nu begeerd wordt; alleen voorkomt uit reactie, en hoe waar het is dat er verschillende elementen van weerstand tegen het vorig Gouvernement hebben zaamgespannen, geheel en al vreemd aan de wetenschap. Zoo er nog iets noodig ware om het thema te behandelen hoe hier veel heeft afgehangen van persoonlijke eigenliefde en gekwetste ijdelheid dan zou de rede van den heer v. L. ons op dien weg gebragt hebben. Spr. zal daarover niet spreken; hij laat dat alles in 't midden; hij wil alleen dit zeggen dat de heer v. L. zeide dat het vorig Gouvernement plotseling het subsidie had gereduceerd. Spr. antwoordt daarop dat het vorig Gouvernement niets gereduceerd heeft. De begrooting voor 1850 is voorgedragen door den Minister de Kempenaer, toen werd het subsidie gereduceerd en dat was ook overigens geheel overeenkomstig het rapport aan den koning van 13 Novem. 1841. Het eenige wat het vorig Gouvern. gedaan heeft, was te streven dat die *f* 7,500, in 1849 voor het Instituut besteed, op nuttige wijze werden besteed en dat kon (volgens 't getuigenis van al de leden van het Instituut met wie Spr. er over sprak) zeer goed geschieden, als de zaak eenigzins werd geconcentreerd. Ja zelfs, en dit verdient opmerking, ook diegenen die later hun naam op de adressen hebben gezet tegen de verandering van het Instituut, waren niet de laatsten, die zich eene dergelijke spotternij hadden veroorloofd over het Instituut, als waarover men zich beklaagt dat de heer Sloet heden gedaan heeft, en zoo Spr. hem ooit zou beschuldigen van plagiaat, dan meent hij dit hier in zijne rede te ontdekken. — De vraag van den heer van L. afgescheiden van politieke nevenbeschouwingen was: vordert het algemeen belang zoodanige uitbreiding der academie als hier voorgesteld is; of liever zou Spr. de vraag aldus stellen: is de uitbreiding met het algemeen belang overeenkomstig? Het komt Spr. niet zoo voor. Dergelijke uitbreiding miskent z. i. en de taak der overheid en het levens-element van letterkunde en wetenschap. De letteren en wetenschappen behooren tot die takken der menschelijke kennis, welke aan particulieren en aan bijzondere vereenigingen uit den aard der zaak behooren overgelaten te worden; anders kunnen zij niet bloeijen. Spr. geeft toe dat er uitzonderingen zijn. Er zijn tijden geweest, dat de particulieren verhinderd waren zich tot gemeenschappelijke inspanning te vereenigen, en dan kan het verschoonlijk zijn, als de Regering die taak op zich neemt. Zoo was het bijv. ten tijde van Lodewijk XIV; maar men is het nu wel eens, dat die inmenging den bloei der wetenschappen niet heeft te weeg gebragt, maar veeleer gewond. Zoo was het ook in het tijdvak van Frederik II en Napoleon I. Onder dergelijke omstandigheden, waar de particuliere krachten zich niet konden ontwikkelen, is de tusschenkomst der Regering te regtvaardigen; want zonder dat ware alles belet.

En zoo Spr. dit waardeert in de bijzondere omstandigheden van die tijdperken, zoo zegt hij ook, dat die zelfde ligchamen in Frankrijk en Berlijn meer hebben medegewerkt om de ontwikkeling der wetenschappen tegen te gaan dan om de krachten op te wekken. Dit neemt niets weg van de hulde, die men aan de poging op zich zelf, als uitvloeisel van bijzondere omstandigheden kan brengen. Er is nog eene uitzondering, die de tusschenkomst der Regering verklaren kan; bijv., als zij in dagelijksch verband staat met de wetenschap, zoodat zij de voortdurende voorlichting niet kan missen, of als sommige wetenschappelijke vakken te veel kosten om door particulieren of door vereenigingen beoefend te worden. Dan zijn dit ook bijzondere omstandigheden. die de tusschenkomst of den voorgang regtvaardigen. Maar Spr. vraagt of ons land in dergelijke omstandigheden verkeert, dat de particuliere vereenigingen niet het hunne voor de ontwikkeling der wetenschappen doen. Spr. ontkent het, dat het noodig is daarnaast eene publieke instelling te plaatsen, want zoo iets werkt schadelijk op de particuliere krachtsontwikkeling; Spr. ontkent niet dat men de eerzucht van sommigen met dergelijke instellingen vleit, en men aan sommigen een zeker privilegie boven anderen geeft, want dit volgt uit den aard der zaak. Men kwast zich niet eene zekere taak te volbrengen, want men heeft reeds eene eervolle plaats, onafhankelijk van de verrigtingen, die men aanvaardt of moet ten uitvoer brengen. Men wekt dus geene krachten op, maar houdt ze terug; men breekt ze. Spr. komt nu tot beantwoording van eenige gronden ter verdediging aangevoerd. Men zeide, dat nu het instituut van geheel wetenschappelijken aard zou worden. Spr. antwoordt, dat het hem steeds is voorgekomen, dat juist de 4e klasse verslagen leverde, die het meest zakelijk en onderrigtender waren dan die van iedere andere klasse. Over de 1e klasse kan hij niet spreken, als boven zijne sfeer. Ten aanzien der opmerking van de inwinning van raad door het Gouvern. van het instituut, vraagt Spr. of men aan bijzondere vereenigingen het regt zou weigeren om adviezen aan het Gouvern. uit te brengen, als dit die vroeg. Ook zeide men dat door de uitbreiding de uitgave van groote werken zou worden bevorderd. Spr. antwoordt dat ook dit door particulieren zal kunnen ondernomen worden, en schieten deze te kort, dan zal het Gouvern. toch bijdragen en te regt, en die bijdragen staan dan gelijk met het subsidie. Na nog al de verdere redenen van aanprijzing wederlegd te hebben, komt Spr. tot het besluit, waarop hij reeds in den aanvang zijner rede wees, namelijk dat hij gelooft, dat in den regel de overheid, die dergelijke publiek.

stellingen in bescherming neemt, en hare taak en het levenselement der wetenschappen uit het oog verliest; want het onderwerp ligt op een gebied, waar de overheid niet kan scheppen, of het initiatief nemen of regelen, waar ze wel krachten kan drukken, maar deze niet te voorschijn zal roepen. Wat het tweede amend. van den heer Sloet betreft, om de uit te winnen gelden voor het observatorium te Leijden aan te wenden, zegt Spr., dat indien hij dit toestemde hij dan tegen zijne overtuiging zou stemmen, die hij steeds gehad heeft. Ook hier moet eerst aan het particulier vermogen de volle vlugt worden gelaten, en eerst dan als het blijkt dat deze onmagtig is, kan de Regering tusschen beide treden.

's Gravenhage, 7 December.

Z. M. heeft aan A. Caland, gewezen hoofdingenieur van den waterstaat van de 1ste klasse, verleend een pensioen ten laste van den Staat ten bedrage van *f* 1970 's jaars.

Door den Minister van Binnenlandsche Zaken is tot rector aan het gymnasium te Enkhuizen benoemd de heer dr. A. I. Vitringa, praeceptor bij het gymnasium te Gouda.

* Z. M. de Koning vertrekt eerstdaags voor eenigen tijd weder naar het Loo.

H. M. de Koningin heeft aan de vereeniging *Hulpbetoon aan eerlijke en vlijtige armoede*, als bijdrage voor de verloting, die in het laatst van Januarij zal gehouden worden, toegezonden een zeer fraaijen zilveren vergulden bouillon-kop met schotel en lepel.

* Het diner, dat gisteren door Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken is gegeven, was zeer luisterrijk. Het werd door Z. Exc. den Minister van Kolonien en vele leden der Kamer bijgewoond.

* Heden middag zal er bij Z. Exc. den graaf van Königsmarck, Minister van Z. M. den Koning van Pruissen, bij het Nederl. hof een groot diplomatiek diner gegeven worden, tot welks bijwoning ook Nederl. Ministers zijn uitgenoodigd.

* Door den Hoogen Raad der Nederlanden, zijn bij vernieuwing benoemd tot leden der orde van advocaten en discipline, de aftredende leden de heeren Mrs. J. C. Faber van Riemsdijk en L. Metman.

* Door de commissie uit het Prov. geregtshof in Zuidholland, tot het afnemen van examen aan de zich aanmeldende aspiranten, zijn tot kandidaat-notarissen toegelaten, de heer W. 't Hooft, te Rotterdam; J. C. 't Hooft, te Dordrecht, W. van der Vegt Azn., te Rotterdam, en Mr. A. J. Hoekwater, te 's Gravenhage.

(*W. v. h. R.*)

Men verneemt, dat de verdienstelijke componist en pianist de heer Martin Lazare zich thans in Noord-Amerika bevindt, en dat hij reeds in de voornaamste steden der Vereenigde Staten, van New-York tot New-Orleans, eene reeks van schitterende concerten gegeven heeft. De dagbladen van dat land roemen als om strijd het buitengewone talent van dien jeugdigen toonkunstenaar, zoowel wat compositie als wat de executie betreft.

De Raad van Maassluis heeft in zijne vergadering van heden besloten tot het instellen van eene wekelijksche vrije kaas- en beestenmarkt. (*Schied. Ct.*)

Wij vernemen, dat de directie van den Rijnspoorweg, even als het vorige jaar, gratificatiën heeft verleend aan de verschillende geëmploijeerden, — terwijl aan al het werkvolk, in daggeld werkende, gedurende drie maanden, eene toelage van 10 cents per dag is toegekend.

Voor eenige dagen had te Amsterdam eene vergadering plaats van assuradeurs op zeegevaar, waarin met 70 stemmen van de 73 aanwezige leden besloten werd, met 1 Januarij a. s. op te rigten, eene onafhankelijke vereeniging ten doel hebbende het onderzoek naar den toestand van al de aldaar binnenkomende schepen, waarvan alsdan opgave aan deze leden zal worden gedaan. Dit besluit is genomen op het voorstel eener commissie, bestaande uit de heeren: Hartsen, Langerhuizen, Gulcher, van Eeghen en Matthes. Tot experts der vereeniging zijn benoemd, de heeren: H. W. Schokker en J. H. Schippers. (*H.*)

Den 11 dezer zal van Harderwijk vertrekken, om op den 13 daaraanvolgende over te gaan aan boord van het schip *de Vijf Gebroeders*, gezagvoerder P. Dekker, liggende in het Nieuwe Diep, bestemd naar de O. I. een detachement, sterk 140 onder-officieren en manschappen, onder bevel van den van verlof naar Indië terugkeerenden kapitein der infanterie C. S. v. d. Pool, medegeleiders de 2e luit. der inf. H. W. J. A. Gaster en D. A. C. F. W. Verstege, alsmede de officieren van gezondheid, 3e kl., F. J. Joutma en A. E. Neeb.

Het Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut heeft van het bestuur der Koninklijke zeil- en roeivereeniging, eene officiële mededeeling ontvangen, dat die vereeniging eene premie van twee honderd gulden beschikbaar stelt voor den gezagvoerder der Nederlandsche vloot, [illegible] best overeenkomstig de voorschriften van het Instituut het Journaal zijner reis zal hebben gehouden. [illegible] uitgereikt worden, twee jaren na den [illegible] voor dat ingekomen Journaal, dat naar de uitspraak van het Instituut, het best aan de voorwaarden zal hebben voldaan.

De voorwaarden reeds te vinden in de werken van het Instituut, zullen nog nader worden omschreven in de Nederlandsche *Staats-Courant*. Reeds vele blijken zijn door den handel gegeven, dat hij belangstelt in deze inrigting, wier eene afdeeling zoo bij uitnemendheid praktisch is, en deze onbekrompen uitlooving, zal waarschijnlijk den reeds betoonden ijver van Reeders en Gezagvoerders nog meer aanvuren. (*U. Ct.*)

Schiedam, 6 December. Gepasseerden Zaturdag had alhier de plegtige ter aarde bestelling plaats van het stoffelijk overschot van den WelEw. Z.Gel. heer J. D. Siegmund Jr., predikant bij de Evang. Luth. gemeente, wiens plotseling overlijden wij vroeger vermeldden; aan het graf werden door de WelEw. Z.Gel. heeren J. H. Brandes, predikant bij de gezegde gemeente te Rotterdam, en Voorhoeven, predikant bij de Herv. gemeente te Harlingen, treffende toespraken gehouden.

— Jl. Zondag avond is, in eene bovenwoning aan de Broersvest alhier, bewoond door J. Maagdenburg, brand ontstaan, waardoor eene bedstede gedeeltelijk is uitgebrand; door tijdige hulp van twee politie-agenten en eenige burgers was men den brand spoedig meester; hij is vermoedelijk ontstaan door eene kat, die terwijl de bewoners van huis waren, in een ander vertrek voor de brandende kagchel had gelegen, en in het bed, waar de brand is uitgebroken gevonden werd.

— Gisteren morgen, omstreeks ten half tien ure, is er brand ontstaan in eene branderij van de heeren P. en J. Visser, aan de Korte Haven alhier; het pand is ondanks de ijverige inspanningen van de zoo uitstekend georganiseerde brandweer, geheel uitgebrand; terwijl men het aan den ijver dier brandweer te danken heeft, dat de belendende perceelen gespaard zijn. Weder hebben de ingezetenen van elken rang en stand, treffende bewijzen gegeven van hulpvaardigheid, daar de brandspuit n°. 1, welke in weinige oogenblikken was aangebragt, door vereende krachten zeer spoedig water gaf. Het stedelijk bestuur en de schutterij waren dadelijk op de plaats tegenwoordig, terwijl de overige spuiten in allerijl werden aangebragt. De branderij was verzekerd in de Amsterdamsche brandwaarborg-maatschappij, onder directie van de heeren de Jong en Comp.

Rotterdam, 6 Dec. Het schip, dat in den vroegen morgen van 4 dezer op het Nieuwe Zand (den Banjaard) gestrand is, is geheel verbrijzeld. Tot nog toe kan men niet met zekerheid zeggen, welk schip het is; echter doen eenige wrakstukken, die men opgevischt heeft en waaronder zich botervaatjes, waarop AVH. gebrand staat, en een plank, waarop A. VAN HOBOKEN te lezen is, maar al te zeer vermoeden, dat deze ramp het alhier te huis behoorende fregatschip *Hendrika*, kapt. Admiraal, hetwelk den 26sten Nov. uit Brouwershaven met eene bemanning van 82 personen, waaronder 42 passagiers, naar Batavia vertrok, getroffen heeft. Van de ongelukkige schipbreukelingen weet men tot op dit oogenblik nog niets; alleenlijk heeft men 2 lijken, waarvan een, een manspersoon (als heer gekleed) in het Brouwershavensche Zeegat drijvende gezien. Het is dus maar al te zeer te vreezen, dat allen eene prooi der golven zijn geworden.

Onder het wrakhout, dat alhier aangebragt is, bevindt zich ook een groot ledig anker, waarop NOTIER te lezen staat.

□ **Dinxperlo** 4 December. Als een bewijs hoe lastig een al te groote dienstijver of wel de zucht om in een goed blaadje bij de administratie te komen van de commiesen op de grensplaatsen is, waar zich een heir van die ambtenaren als 't ware verdringt of elkander in den weg loopen — kan het navolgende dienen:

Gisteren ging de dienstmeid eener achtenswaardige familie eene boodschap op het Pruissische grondgebied doen. Om reden deze meid eene ongesteldheid in de keel had nam zij eene oude boa van Mevrouw en deed deze om haren hals.

De commiesen meenende, dat zij deze boa gesmokkeld had haalde haar aan en de boa van Mevrouw, hare meesteres werd opgebragt naar het kantoor van den Rijksontvanger, zijnde deze dus waarschijnlijk verbeurd verklaard behalve de hoete, die ook wel volgen zal; buitendien miste de meid de beschutting, die zij om haren hals had gedaan, hetwelk hare ongesteldheid ligtelijk kan verergerd hebben.

Wij geven toe, dat de smokkelhandel geweerd moet worden; maar sedert het tractaat op [illegible] tusschen Pruissen en ons Gouvernement gesloten is, hetwelk voor onze kooplieden zoowel in het groot als klein zeer veel nadeel is door den veel verminderden uitvoer, is het bijna onmogelijk te smokkelen, naardien aan beide zijde èn van Pruissen èn van ons land hiervoor gewaakt wordt.

Men kan dus ligtelijk begrijpen, dat de commiesen al blijde zijn wanneer zij maar eene kleine aanhaling kunnen doen om van hunne *getrouwe pligtsbetrachting* en van hunne *activiteit ?!!* blijken te geven.

Wij keuren het echter af dat zulks mag geschieden op de wijze, als hierboven beschreven is, en hetgeen volgens ons oordeel van hooger hand niet kan en mag goedgekeurd worden, daar wij ieder oogenblik dan bloot zouden staan ons onze kleederen te zien ontnemen en naar den rijksontvanger vervoeren.

Wij vernemen tot ons genoegen, dat de meesteres der meid, wier boa in beslag is genomen hiertegen in verzet zal komen.

Per Telegraaf.

Parijs, 7 Dec. De *Moniteur* behelst berigten uit het leger voor Sebastopol, tot den 28sten Nov. Het weder had zich verbeterd en de werken voor allerlei aard, die door den slechten staat der wegen, vertraging hadden ondergaan, zouden met nieuwen ijver worden hervat.

Er bleven steeds versterkingen [illegible] het 6e regement dragonders, zes bataillons jagers te voet en verschillende andere detachementen.

De vijand bleef onbewegelijk en ging voort zich door talrijke retranchementen te dekken.

Madrid, 6 Dec. Tot president van de Cortes is benoemd de heer Madoz en tot tot vice-president de generaal Infante.

St. Petersburg, 5 Dec. Volgens eene telegrafische depêche van prins Menchikoff, duurde het bombardement den 27sten Nov. nog voort, doch zeer zwak en bijna zonder schade of verlies te veroorzaken. De vijand gaat voort zijne stellingen te versterken. Er zijn eenige nieuwe batterijen opgerigt, die haar vuur echter nog niet geopend hadden.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 7 December 1854.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	59 3/8 7/16			
Dito Certificat.	3	70 5/8 1/2	*Hope* 1798/1816	5	100 1/8
Dito Dito.	4	88 15/16 9 9	Dito 1828/1829	5	
O. I. Leening	4		Cert. 1831/1838	5	
Amort. Syndic.	3½		Dito Dito	4½	85 1/4 3/8
Hand.-Maats.	4½		Dito *Hope*	4	75½
[illegible]			[illegible]		
Certificaten	2½		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rotschild*	2½		Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito	6	
Obligatien	3				
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	1	18 9/16 11/16	Obligatiën	4	66 1/4 1/2
Dito Buitenl.	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. s/m.	3	34 3/16 1/8			
Bew. Sp. Com.		5 11/16 3/4	Metaliek	5	63 7/8 64 1/8
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	74 3/4 75
Portugal.			Dito lett. B.	5	74 3/4 75
Londen nieuwe.	5	36 15/16 7 1/16	Dito 1847	2½	32 5/8 11/16
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2½	32 5/8 11/16

Mexic., te Lond. 3 pct. 19 9/16, 3/4, dito Onb. 19 9/16, 3/4; Gren., te Lond. Onb. 15½, 9/16; Venez. 3½ pct. 21 3/4, 22 [illegible]; Peru 4½ pct. 64 7/8, 65.

Tot bijna onveranderde prijzen, was de handel heden alleenlijk in Oostenrijksche en Spaansche fondsen van eenig belang.

FRANKFORT, Woensdag 6 December. Metalliek 5 pct. 65 3/4; Spanje binnenl. 3 pct. 32 5/8; dito 1 pct. 17 15/16; Wiss. op Lond. 116; dito Parijs 92 7/8; dito Ween. 94 1/8.

LONDEN, Woensdag 6 December. N. Mexic. 3 pct. 21 1/8, 3/8; Peru N. 4½ pct. 67; Gren. Uitg. 5¼; Sardinie 5 pct. 83; Spanje 3 pct. buit. 38½, 38 3/4; dito 1 pct. 19, 1/4; 19 1/8, 3/8; dito Certific. 5 3/4, 6, 5 3/4, 6; dito Passive 4 5/8, 3/4; Russen 4½ pct. 86½; dito 5 pct. 96; Holl. 4 pct. 91; dito 2½ pct. 61; Turksche leening 6½ disc.

Consols 92 3/4 à 7/8 à kont.; 93 1/8 à 3/8 op Januarij.

PARIJS, Woensdag 6 December. Fr. 4½ pct. 95.75; [illegible] 3 pct. [illegible]

WEENEN, Woensdag 6 December. N. Metall. 83; N. Leen. 97 1/8; Nat. Leen. 88; Bankactien 1242; Lombarden 95; Zilver 26; Wissel op Londen 12.10; dito op Parijs 146.

Advertentien.

JOHS. NOMAN EN ZOON, te Zalt-Bommel, hebben het genoegen te berigten, dat de DERDE JAARGANG van de

MAANDELIJKSCHE KRONIJK

VAN AF 1 JANUARIJ 1855 IN 14-DAAGSCHE AFLEVERINGEN zal uitkomen, en wel zonder verhooging van prijs. 24 half maandelijksche afleveringen, met 12 FRAAIJE PORTRETTEN, maken een jaargang uit, die slechts *f* 3.60 kost, alzoo slechts 15 CENT DE AFLEVERING.

De Uitgevers zullen hier niets bijvoegen tot aanprijzing. De belangrijke toeneming van debiet, in het nagenoeg afgeloopen jaar, bewijst het krachtigste, dat de inhoud aan de verwachting beantwoordt. De eerste jaargang is geheel uitverkocht; van de tweede zijn nog eenige complete exemplaren voorhanden. Alom kan men hierop inteekenen.

(686)

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.